

VI JORNADES D'ESTUDIS LOCALS

PORRERES, 28 I 29 D'ABRIL DE 2017
Aula de Gramàtica del Santuari de Montserrat

ESTADÍSTICA ESCOLAR CURS 1924-1925. LES ESCOLES PÚBLIQUES DE PORRERES.

INTRODUCCIÓN

LLEI D'INSTRUCCIÓ PÚBLICA

1. Llei “Moyano” (1857-1970) amb modificacions:
 - 1931-1933
 - 1934-1936
 - 1945
 - 1953
2. Primera llei en què l'Estat regulava els plans d'estudis intervenint en l'educació.
3. Convertia l'ensenyament primari en universal (obligatorietat).
4. Determinava la llengua castellana com a única a estudiar.
5. Organitzada en tres nivells:
 - Ensenyament primari (elemental i superior)
 - Ensenyament secundari
 - Ensenyament superior i professional
6. Ensenyament obligatori dels 6 als 9 anys (escola o casa).

DIAGNÒSTIC

1. Escola **pobra** pel que fa als materials, mobles i immobles.
2. Professionals **mal retribuïts**:
 - Manca de bons mestres i bones mestres
 - Manca d'estudiants de Magisteri
 - Professionals poc formats
3. Índex d'analfabetisme entorn al 52% amb unes taxes d'**escolarització** inferiors al 50% entre 6 i 12 anys.
4. Desequilibris entre la **matrícula** de nins i de nines.
5. **Absentisme escolar** important i a vegades de forma temporal.
6. **Ràtios** per professor/a molt elevades.
7. **Mètodes** d'ensenyaments rutinaris.
8. **Programes limitats**: lectura, escriptura, càlcul i doctrina cristiana.

ALFABETITZACIÓ

% Taxes d'alfabetització			
Edat	Masculina	Femenina	Diferències
6	13,22	12,10	1,12
7	25,99	23,63	2,38
8	35,46	31,93	3,54
9	44,47	39,72	4,76
10	49,29	44,49	4,79
<u>11 a 15</u>	58,95	53,32	5,63

- La diferència de la taxa d'alfabetització entre nins i nines augmenta amb l'edat

CONSIGNES METODOLÒGIQUES

1. Metodologia **particular** dels docents.
2. Cada **llicó** havia de respondre a les preguntes següents:
 - L'assumpte a tractar ha de figurar al programa?
 - En quin grau i quan s'ha d'introduir?
 - Quina ha de ser l'extensió i la profunditat?
 - Com s'ha d'ensenyar? (Didàctica)

PROBLEMÀTICA

1. No hi ha **programa**.
2. Absència de **llibres de text**.
3. Ensenyament **sectari** o ensenyament indiferent.
4. Educació a través **progenitors** (adaptada a cada individu).

ÈPOCA DE CONTRASTS

Modernes institucions educatives:

- **Escola nova:** Pedagogia activa, observació-experimentació, aprenentatge crític, gestió democràtica de l'aula i coeducació.
- **Escoles de treball:** Formació professional. Arts i oficis.
- **Escoles Montessori:** Organització lliure (ambients), materials propis.
- **Repúbliques d'infants:** Comunes autogestionades (Makarenko).
- **Jardins d'infància:** Actualment “escoletes”. Prop de les fàbriques.
- **Escoles de la mar:** Per a nins i nines amb problemes de salut, aire lliure.
- **Escoles del bosc:** Per a nins i nines amb problemes respiratoris. Dirigida per Rosa Sensat, prestigiosa pedagoga catalana.

Totes aquestes alternatives estan en clara **contraposició** amb el diagnòstic de la **situació educativa** de l'època.

L'ESTADÍSTICA

DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923-1930)

CONTEXT HISTÒRIC

GRAN INTERÈS PEL MÓN DE L'ENSENYAMENT

SECTORS
MÉS LÀICS

ESGLÉSIA
CATÒLICA

CONTROL DELS
CENTRES EDUCATIUS

INFLUX
SOCIAL A
TRAVÉS DE
L'EDUCACIÓ

convergència

**CONSTRUCCIÓ D'UN ESTAT FORT I OBERT A ADOPTAR TRETS
D'ESTATS EUROPEUS MÉS MODERNS**

MINISTERI D'INSTRUCCIÓ PÚBLICA I BELLES ARTS

1922

Reial Decret de 20 de gener i Reial Ordre de 2 febrer

OFICINA DE PUBLICACIONS, ESTADÍSTICA I INFORMACIONS DE L'ENSENYAMENT

**SERVEI
D'ESTADÍSTICA**

FUNCIONS

- Redacció i publicació dels models als que s'han d'ajustar les dades de l'estadística oficial de tots els serveis
- Recollida de dades dels centres docents i oficials
- Publicació anual de l'estadística general de l'ensenyament

MINISTERI D'INSTRUCCIÓ PÚBLICA I BELLES ARTS

**DIRECCIÓ GENERAL DE
L'ENSENYAMENT PRIMARI**
Subsecretari: García de Leaniz

publica

Reial ordre 23-01-1925

Elaboració d'una estadística d'edificis, mobiliari i material de les Escoles Nacionals de l'Ensenyament Primari

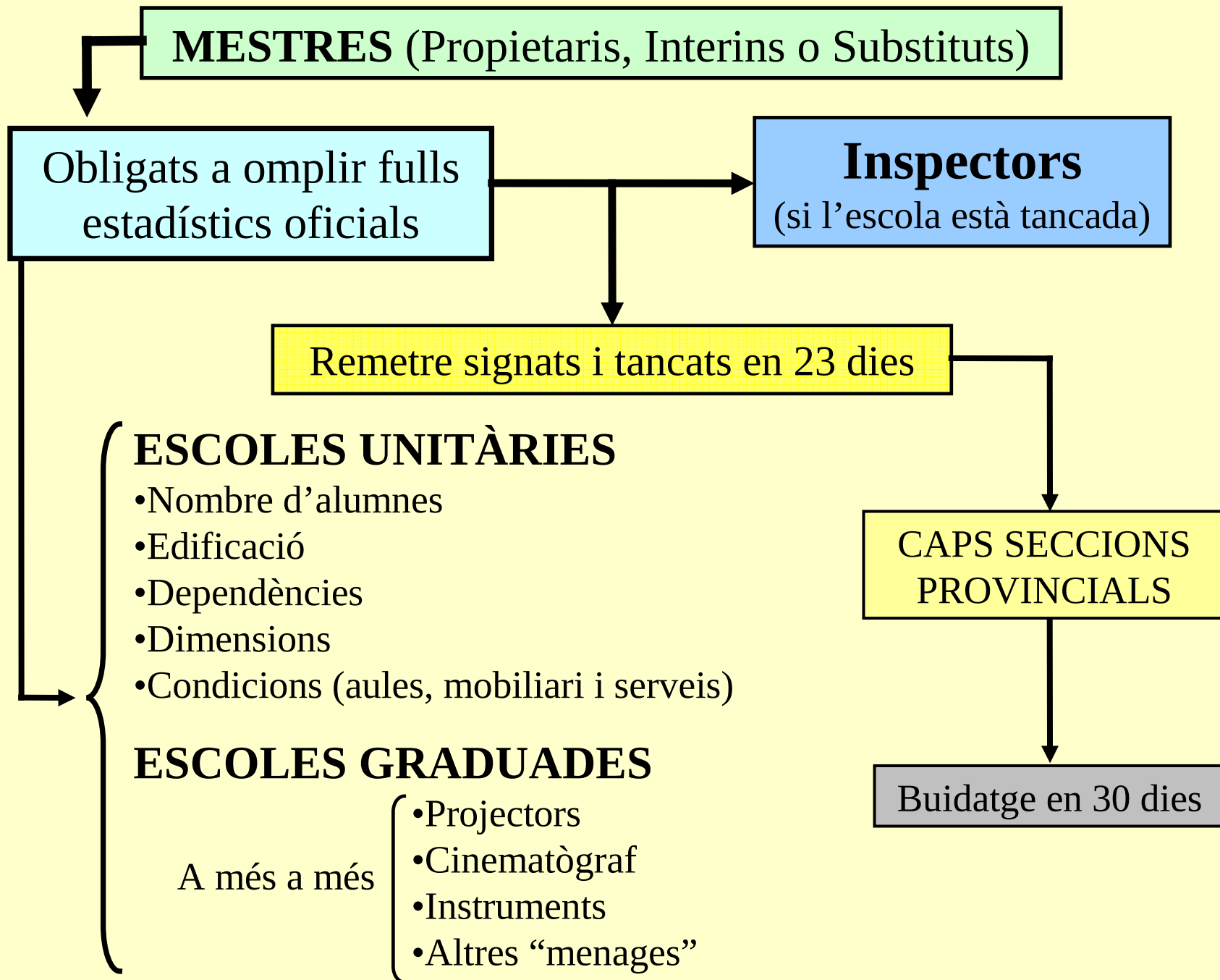
Nombre d'Escoles

Matrícula

% Assistència

OBJECTIU

Aconseguir un coneixement exacte de l'estat de l'ensenyament públic a Espanya

ESCOLES DE PORRES

ESTADISTICA ESCOLAR DE ESPAÑA

EDIFICIOS-ESCUELAS.— CURSO DE 1924-25

I.—Escuelas unitarias

Provincia de Balears
 1. Pueblo Porreres
 2. Escuela de ninos, unitaria, 1.^a
 3. Matrícula en el curso 1923-24 50 alumnos.
 4. Asistencia media en el curso 1923-24 36 alumnos.

A.—Edificación

5. Propiedad de El Ayuntamiento.
 6. Si es alquilado, cantidad anual que se paga por él / pesetas.
 7. Fecha de construcción 1750

B.—Dependencias

8. ¿Tiene patio o jardín? No
 9. Superficie total de éste / metros cuadrados.
 10. Idem por alumno de asistencia media / metros cuadrados.
 11. ¿Tiene retretes? Uno
 12. ¿Con agua corriente o sin ella? sin agua
 13. ¿Tiene el edificio vivienda aneja para el Maestro? Si
 14. Otras dependencias anejas Seis
 15. Observaciones respecto al edificio Es inservible

C.—Sala de clases

1. Situación de la sala en el edificio (planta baja, pisos primero y segundo) Planta baja
 2. Superficie 9 metros $\times$ 4'20 metros = 37'80 metros cuadrados.
 3. Volumen 9 metros $\times$ 4'20 metros $\times$ 3'20 metros = 120'960 metros cúbicos.
 4. Superficie por alumnos de asistencia media 1'05 metros cuadrados.
 5. Volumen por ídem id. 3'36 metros cúbicos.
 6. Iluminación: número de huecos 2 ventanas y 2 portales
 7. Idem superficie total 10 metros cuadrados.
 8. Orientación Este
 9. Medio o sistema de ventilación empleado Abrir los vidrios en los ratos de juego.
 10. Idem id. de calefacción Se prescinde
 11. Idem id. de alumbrado Electricos.

D.—Moblaje escolar

12. Número y clase de mesas-bancos 18 de los que hay 6 hipersonales.
 13. Cabida de alumnos en ellas 48
 14. Observaciones respecto a la sala de clase y al moblaje La sala de clases es estrecha y el moblaje deteriorado.

Porreres 15 de Febrero de 1925

El maestro,

Bartolomé Mir

UNITÀRIA NINS 1 PORRERES

- **Propietari:** Ajuntament de Porreres
- **Matrícula:** 50 nins
- **Assistència:** 36 (72%)
- **Capacitat:** 48 alumnes
- **Superfície:** 37,8 m²
- **Habitatge mestre:** Si
- **Aigua Corrent:** No
- **Il·luminació natural:** 2 finestres i 2 portes
- **Il·luminació artificial:** Si
- **Mestre:** Bartolomé Mir Alemany

- És l'única de propietat municipal.
- Té la major mitjana d'assistència.
- És la que té major capacitat, però l'espai per alumne és menor.
- Sala estreta i mobles deteriorats.

UNITÀRIA NINS 2 PORRERES

ESTADISTICA ESCOLAR DE ESPAÑA

EDIFICIOS-ESCUELAS.—CURSO DE 1924-25

I.—Escuelas unitarias

Provincia de *Baleares*.

1. Pueblo *Porriera*
2. Escuela de *ninos 2º de Porriera*
3. Matricula en el curso 1923-24 *cincuenta y cinco* 55. alumnos.
4. Asistencia media en el curso 1923-24 *treintitres* 33. alumnos.

A.—Edificación

5. Propiedad de *X. Gabriel Barceló Mora*
6. Si es alquilado, cantidad anual que se paga por él *250* pesetas.
7. Fecha de construcción *siempre*

B.—Dependencias

8. ¿Tiene patio o jardín? *no*
9. Superficie total de éste _____ metros cuadrados.
10. Idem por alumno de asistencia media _____ metros cuadrados.
11. ¿Tiene retretes? *si*
12. ¿Con agua corriente o sin ella? *sin ella*
13. ¿Tiene el edificio vivienda aneja para el Maestro? *si*
14. Otras dependencias anejas *del propietario no habita*
15. Observaciones respecto al edificio *Regular*

C.—Sala de clases

1. Situación de la sala en el edificio (planta baja, pisos primero y segundo) *baja*
2. Superficie *10'20* metros $\times$ *4'52* metros = *46'10* metros cuadrados.
3. Volumen *10'20* metros $\times$ *4'52* metros $\times$ *4'16* metros = *181'226* metros cúbicos.
4. Superficie por alumnos de asistencia media *1'096* metros cuadrados.
5. Volumen por idem id. *5'506* metros cúbicos.
6. Iluminación: número de huecos *tres*
7. Idem superficie total *25'25* metros cuadrados.
8. Orientación *Oeste*
9. Medio o sistema de ventilación empleado *natural*
10. Idem id. de calefacción *no tiene*
11. Idem id. de alumbrado *natural y eléctrico*

D.—Moblaje escolar

12. Número y clase de mesas-bancos *6 bipersonales, 2 tripersonales, 4 mesas individuales*
13. Cabida de alumnos en ellas *45*
14. Observaciones respecto a la sala de clase y al moblaje *La sala algo pequeña y el moblaje muy nuevo, bueno y decorado*

Imprenta de El Magisterio Español.

Porriera 15 febrero 1925.

*El Maestro.
Pedro Francisco Llinàs,*

- **Propietari:** Gabriel Barceló Mora
- **Matrícula:** 55 nins
- **Assistència:** 33 (60%)
- **Capacitat:** 45 alumnes
- **Superfície:** 46,1 m²
- **Habitatge mestre:** Si
- **Aigua Corrent:** No
- **Il·luminació natural:** 3 finestres
- **Il·luminació artificial:** Si
- **Mestre:** Pedro Francisco Llinàs Tomàs

- És l'escola amb més matrícula.
- És l'edifici escolar més gran.
- És la que té més llum natural.
- Segons el mestre, alguns mobles eren nous i altres estaven en mal estat

ESTADISTICA ESCOLAR DE ESPAÑA

EDIFICIOS-ESCUELAS. — CURSO DE 1924-25

1. Escuelas unitarias

Provincia de *Baleares*
 1. Pueblo *Porreras*
 2. Escuela de *ninas*
 3. Matrícula en el curso 1923-24 *45* alumnos.
 4. Asistencia media en el curso 1923-24 *30* alumnos.

A. — Edificación

5. Propiedad de *Doña Margarita Ferrando*
 6. Si es alquilado, cantidad anual que se paga por él *350* pesetas.
 7. Fecha de construcción *Se ignora*

B. — Dependencias

8. ¿Tiene patio o jardín? *Si*
 9. Superficie total de éste _____ metros cuadrados.
 10. Idem por alumno de asistencia media _____ metros cuadrados.
 11. ¿Tiene retretes? *Si*
 12. ¿Con agua corriente o sin ella? *Sin ella*
 13. ¿Tiene el edificio vivienda aneja para el Maestro? *Si*
 14. Otras dependencias anejas *baño*
 15. Observaciones respecto al edificio *Es bueno*

C. — Sala de clases

1. Situación de la sala en el edificio (planta baja, pisos primero y segundo) *1.º piso*
 2. Superficie *3.30* metros $\times$ *3.90* metros = *32.37* metros cuadrados.
 3. Volumen *3.30* metros $\times$ *3.90* metros $\times$ *3.60* metros = *116.53* metros cúbicos.
 4. Superficie por alumnos de asistencia media *1.07* metros cuadrados.
 5. Volumen por idem id. *3.88* metros cúbicos.
 6. Iluminación: número de huecos *3*
 7. Idem superficie total *13.59* metros cuadrados.
 8. Orientación *Oste*
 9. Medio o sistema de ventilación empleado *natural*
 10. Idem id. de calefacción *no tiene*
 11. Idem id. de alumbrado *eléctrico*

D. — Moblaje escolar

12. Número y clase de mesas-bancos *7 bipersonales y cuatro mesas antiguas*
 13. Cabida de alumnos en ellas *36*
 14. Observaciones respecto a la sala de clase y al moblaje *La sala algo pequeña pero muy higiénica y el moblaje regular.*

Imprenta de El Magisterio Español.

Porreras 15 febrero 1925
La Maestra
Carmen Audet

UNITÀRIA NINES PORRERES

- **Propietari:** Margarita Ferrando
- **Matrícula:** 45 nines
- **Assistència:** 30 (66,7%)
- **Capacitat:** 36 alumnes
- **Superfície:** 32,37 m²
- **Habitatge mestre:** Si
- **Aigua Corrent:** No
- **Il·luminació natural:** 3 finestres
- **Il·luminació artificial:** Si
- **Mestra:** Carmen Audet Santesmases

-És l'escola amb menor matrícula.
 -És l'edifici escolar més petit.
 -És la que té el lloguer més car.
 -La mestra considera que la sala és massa petita i els mobles "regulars".

ESTADÍSTICA ESCOLES NACIONALS D'ENSENYAMENT PRIMARI

PORRERES, CURS 1924-25

PORRERES	NINS 1	NINS 2	NINES
Matrícula	50	→ 55	45
Assistència	→ 36	33	30
Percentatge	→ 72 %	60 %	66,7 %
Capacitat	→ 48	45	36
m² nin / nina	1,05	→ 1,396	1,07
Propietat	Ajuntament	Gabriel Barceló Mora	Margarita Ferrando
Lloguer anual	-----	250 pts.	350 pts.
Pati	No	No	No
Excusat	1	1	1
Aigua corrent	No	No	No
Habitatge mestre/a	Si	Si	Si
Sala de classes	Planta baixa	Planta baixa	1er pis
Superfície	37,80 m²	→ 46,10 m²	32,37 m²
Alçada(sòtil)	3,20 m	→ 4,16 m	3,60m
Llum natural (finestres)	2 (i 2 portes)	3	3
Superfície total	10 m²	→ 25,35 m²	13,59 m²
Orientació	Est	Oest	Est
Calefacció	No	No	No
Llum artificial	Elèctrica	Elèctrica	Elèctrica
	1	2	3

ELS MESTRES

!

LA MESTRA

Bartomeu Mir Alemany

Nascut a Palma dia 18 de juliol de 1893. Mestre Elemental (12-04-1916) i Mestre de Primer Ensenyament (27-02-1929).

Dia 7 de març de 1916, després de fer oposicions, prengué possessió de l'Escola Graduada de Almacelles, un poble agrari i ramader de Lleida.

Dia 1 d'agost de 1918, a través d'una permuta amb el mestre José Sala, fou nomenat mestre de l'Escola Unitària de nins núm. 1 de Porreres.

Dia 1 de setembre de 1928, deu anys i un mes després, deixà l'Escola de Porreres i, gràcies al “*turno de consortes*” (la seva esposa era la mestra Maria Tauler Pons), passà a l'Escola de Montuïri.

Després de passar per la Graduada de Llevant de Palma, el procés depurador del magisteri el va afectar greument. L'any 1936 fou suspès de “*empleo y sueldo*” i l'any 1941 fou depurat i sancionat amb la separació del servei i baixa en l'escalafó.

No va ser reintegrat fins l'any 1961 quan prengué possessió de l'Escola de Villafranca.

Va exercir també a l'Escola de Son Espanyolet i es jubilà l'any 1963 essent mestre de l'Escola Parroquial de Sant Nicolau (Palma). Tenia 70 anys.

Pere Francesc Llinàs Tomàs

Nascut a Esporles dia 17 d'agost de 1861. Mestre Elemental (30-06-1884). Mestre de Primer Ensenyament (08-02-1905).

Va ser mestre interí a les escoles de Biniamar, Ferreries i El Terreno (Palma).

Dia 23 de febrer de 1892, per concurs oposició, prengué possessió de l'Unitària de nins de Porreres on romangué fins el 31 de maig de 1916.

Del dia 1 de juny de 1916 al 14 de setembre de 1917, va ser mestre de l'Escola del Secar de la Real.

Dia 15 de setembre de 1917, gràcies a una permuta, es va reincorporar a l'Escola Unitària de nins de Porreres on va fer escola fins el dia 30 de setembre de 1930 que va morir a causa d'una broncopneumònia als 69 anys.

Carme Audet Santesmases

Nascuda a Pons (Lleida) dia 10 de març de 1882. Mestra Elemental (17-12-1906).

Fou mestra interina de l'Escola de Sant Vicent dels Horts (Barcelona).

Dia 27 de maig de 1916, després de fer oposicions, prengué possessió com a mestra de l'Escola d'Almacelles (Lleida).

Dia 1 d'agost de 1918, per permuta, obtingué plaça a l'Escola Unitària de nines de Porreres.

Va exercir a l'Escola fins dia 15 d'abril de 1932 que tornà a Catalunya, a l'Escola de Torrelles de Foix (Barcelona) per Concurs de Trasllats.

AMEIB

C/ Antoni Torrandell, 59 . Inca

Telèfon: 971504279

E-mail: ameib@dgice.caib.es

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ INNOVACIÓ
I COMUNITAT EDUCATIVA

— **ARXIU** i
— **MUSEU** de
— l'**EDUCACIÓ** de
— les **ILLES** **BALEARS**

Aulí Ginard, Antoni - Pons Julià, Joan